

ELS NOSTRES AUTORS § BIBLIOTECA JOSEP LOZANO

Ribera

JOSEP LOZANO

Al meu poble, als meus amics.

Els personatges d'aquesta novel·la són ficticis, imaginaris, de tal manera que si cap d'ells guarda alguna coincidència o semblança, per mínima que siga, amb éssers reals de carn i ossos, amb ulls i cara, és un fet purament casual.

Aní a Aljanet per preguntar sobre Ramon Alós Palau.

Quan vaig arribar-hi, al rellotge del seu esvelt campanar eren les 9.30 del matí, i un seguit de dones, proveïdes de bosses i cistelles, començava a afluir cap al centre de la població.

Estacioní al costat de l'església, una construcció divuitesca, sense massa ornaments exteriors i de considerables dimensions. L'Ajuntament es troba a uns cent metres. És un edifici eclèctic, de color ocre esvaït, amb un remat de perfil neobarroc, que li dóna una certa aparença colonial. Davant d'ell estaven plantant alguns punts de venda ambulant.

A la Casa de la Vila hi havia bastant personal; finalment, el municipal que estava de porta, un personatge rodanxó, amb senyals de pigota per la cara i veu condidora, em va informar que Ramon Alós era el propietari del bar Montecarlo.

—Sí, vosté em pregunta per Ramon *Carabasso* —m'havia dit amable el guàrdia, sense pensar-s'ho massa—, Carabasso de malnom: l'amo del Montecarlo, el bar dels moderns. Trobarà el local de seguida. Venint de València, és l'últim que hi ha a mà esquerra, enfront de la farmàcia de Ripoll. No té pèrdua.

Era divendres, dia del mercat setmanal, i haguí de travessar amb el cotxe l'aglomeració de persones que aleshores ja mercadejaven per la plaça i els carrers del seu entorn; amb tot i això, hi vaig arribar de seguida.

El Montecarlo estava situat en un extrem de l'antic tram de la carretera N-340, que abans creuava el poble de punta a punta.

El local era nou. Un rètol de neó verd parpellejava sobre la llinda, amb el nom del bar.

Entrí. Hi havia en l'aire un toc d'olor agradable, fresc. L'havien perfumat amb ambientador d'essència de llima i acabaven de llavar el soler. Encara quedaven taques d'aigua sobre els taulells més distants de l'entrada i s'hi sentia la picoreta del lleixiu.

Era un establiment gran, espaiós i una mica desangelat. Tauletes i cadires d'estructura metàl·lica; colors plans i suaus, alguna forma geomètrica o mariscaliana per les parets i un bon equipament per a passar vídeos musicals, amb tres altaveus i dos televisors.

A mà dreta, entre dues màquines de jocs electrònics, hi havia un tauler de suro amb un cartell sobre l'actuació de Sopa de Cabra a Fòrmula, una discoteca de la rodalia; un altre sobre l'organització d'un viatge a Madrid, per veure l'actuació del grup irlandés U2 i un tercer demanant que s'inscrigueren parelles en el II Campionat de Billar Americà, organitzat pel mateix bar.

Darrere del taulell d'acer inoxidable, un home apersonat, amb la cara lluenta i la clepsa pelada com un pom d'escala, semblava llegir el *Levante*. Anava en cos de camisa blanca i amb les mànegues arromangades fins als colzes. Aleshores regirava els fulls del diari sense posar-hi

massa atenció, com si només mirara els titulars per damunt damunt, i no tots, mentre mossegava amb fermesa la punta d'un puret en la comissura esquerra.

Va semblar-me que rellegia l'editorial, fins que féu un gest de fàstic i, passant el full violentament, es digué.

—Eu!! Nadar i guardar la roba. Sempre la mateixa. Tenia la veu rogallosa, apansonada.

—Bon dia —vaig fer-li jo, impacient, perquè semblava que no s'havia adonat de la meua presència.

En sentir-me, es llevà la punta de cigar de la boca i es quedà mirant-me per damunt de les ulleres.

—Bon dia —li torní a repetir.

—Bon dia tenim, si no plou —em féu, aclucant una mica els ulls i plegant el diari—. Què vol?

—Vosté deu ser Ramon, l'amo del bar, no?

—Sí, sí senyor, això posa a l'escriptura —assentí amb un somriure mentre li guaitava, discretament entre els llavis, un incisiu d'or.

—Investigue el cas de Miquel Bisquert. I al diari *Les Províncies* es deia que va ser vosté qui el va trobar.

—Així fou —després va torcar el taulell davant meu i em demanà:— Li pose alguna cosa?

—Un café i un Torres-deu, i si no té cap inconvenient —li demaní afable—, m'agradaria parlar sobre l'assumpte.

—Inconvenient? No... —va fer tot dubitatiu, gratant-se suaument la calba— No. Però la policia ja em va interrogar fa unes setmanes —em va dir mentre em servia la beguda. Se'l veia molest.

—No sóc de la policia, sóc investigador privat.

—Aaah, millor, millor. Aixina bé. Però les preguntes

hauran de ser ací, al bar —va puntualitzar-me—, d'acord?

—D'acord.

—Exactament què vol que li conte?

—Comence per on vulga.

—Bé... Ara vorà. Va ser una rara casualitat que jo el trobara. Una casualitat i gran.

—Conte'm tot el que sàpia. L'escolte.

—No sé. És ben curiós. Aquell matí havia deixat el llit a les set i mitja, molt més tard que de costum. I en vestir-me que veig, per la finestra, les palmeres de l'hort de les Llobàries, totes ufanes, que havien reverdit amb les últimes pluges. En això que em va passar pel cap una cosa ben estranya, perquè en mirar-les vaig sentir tant de goig que m'entraren ganes d'anar a pescar.

»Feia dos anys que no hi anava.

»Fora no corria ni un pèl d'aire. Era dilluns, feia bo i estava ras.

»Ací els dilluns no hi ha massa que raure. Som la dona i jo qui ens ocupem del negoci, i encara que no tenim família, que això sempre t'enganxa més al carro, ens agrada treballar.

I li vaig somriure comprensiu.

—A mi em quedaven per esporgar les bresquilleres, ja que la navelina *newhall* de la Forana em penjava de l'arbre esperant l'alicata, i en el tros de terra campa que tinc acabava de sembrar escaroles. Perquè jo, a banda del bar, que és una bona seguida —els dissabtes i divendres a la nit fem sempre un bon calaix, ploga o neve—, solc fer-me quasi tota la temporada de la taronja i, de tant en tant, em trac algun jornal i em duc els tres trossets de

terra que tenim. Dos de la dona, l'hort de la Forana i un campet de cartabó a la partida de la Vall d'Hebron, on faig les collites, i el que comprarem a les Jovades, per sant Antoni farà tres anys, en pessigar la sort grossa de Nadal en un dècim de loteria de la música. Eix el tinc plantat de nectarina, amb peu francès, perquè en tres o quatre mesos puja molt el ver, i doblat de nulera. Encara que l'hort no sé si girar-lo amb una varietat japonesa que ha eixit ara, *l'okitsu*, que ve a mitjan setembre, que es diu molt prompte. Perquè encara que la nulera és un arbre delicat, i no massa treballador, l'arrova sempre duu bon preu.

»Però, sense voler, crec que me n'estic anant del tema.

—No es preocupe.

—Bé. Diumenge, el dia *d'autos*, com ho diuen els advocats —i en oir-lo vaig esbossar-li un somrís que, per la cara que em posà, no li va agradar massa, però va continuar com si res—, diumenge, quan se suposa que el mataren, havia ruixat per dalt, del Besori cap amunt i també per les muntanyes del Cap del Moro, a Corbera. Als pobles del Marquesat havia caigut saoneta i mitja o més. Que jo havia sentit, no sé de qui, que el Magre duia un bon cavalló d'aigua.

»El Patro, el regador del Braç de la Cova, m'havia contat a les vuit, mentre es feia una absentia, que l'aigua de l'Assarbe baixava roja, d'escorrentia de pluja. Perquè ell sap que a mi m'agrada molt anar a l'anguila, a la *molinà*.

—I quina relació té l'aigua roja amb la pesca de les anguiles? —li preguntí encuriosit.

—Quan l'aigua baixa roja sempre se n'agarren. A ell també li agrada anar-hi, però va al cau. En això el Patro és un mestre. Es clava a la séquia i, aigua a la cintura, fica la cabota del dit gros al niu on elles s'amaguen, a manera d'esquer, i les trau d'un estiró, sec i ràpid, quan en un mos se li enganxen a la punta del dàtil. Ho hauria de vore, eixa unglà la té dura, grossa, a ratlletes, com si fóra la corfa d'una canya índia. De vegades també les trau d'una altra manera: fica el nuc de l'índex al catau i dobla el dit com si apretara el gallet d'una pistola, i fa la mateixa martingala. Però ell va molt més lluny que jo, als termes de Sollana, Sueca o Fortaleny.

»Aquell dia, havent dinat, me n'aní primer a pescar al Portó. El braçal duia una boquera de collons de mico, encara que no vaig pescar-hi res. Després me'n passí molt més avall, a l'altra banda de la carretera de baix, a l'Assarbe, com m'havia dit el Patro, que també en duia bona cosa i encara baixava roja. Amb tot i això, al cap d'unes tres hores d'espera només havia pescat mitja quarteta d'anguiles que no tenien ni coneixement (un cas de consciència) i un barb mitjanet, que els torní a tirar a l'aigua. A les sis me'n vaig tornar a casa.

»Sopí ben prompte, i per provar sort de nou li vaig dir a la dona que me'n tornava a l'anguila, perquè els llambrígols que havia tret a l'Algoleja per fer la bolla de la *molinà* m'havien costat Déu i ajuda, i volia aprofitar-los. Eixa volta vaig anar molt més lluny, a la séquia de l'Estacadora, en el terme d'Algemesí, que hi ha després de la venta del Quincaller tirant com si buscares Sollana i trencant a la dreta només passes el pont de l'autopista.

»En arribar a la séquia fosquejava, però encara tenia

una miqueta de claredat perquè havia eixit un tros de lluna. Abans de deslligar els atifells de la motet, una Velosólex Orbea negreta de l'any del rei Pepet, fiu una ullada al corrent per vore com estava la situació. L'Estacadora no té molta fondària, una cosa normal i venia bona tonga d'aigua: corria cavallera, amb força, de vora a vora, com si volguera eixir-se'n del queixer. El color ja no el podia vore massa bé. De totes formes, jo estava decidit a temptar de nou la sort. Així és que vaig i dispose la *molina*; pare la trampa, que feia anys que jo m'havia fet amb un paraigua de castanyera de ma mare; afone l'esbornell al corrent de l'aigua, el subjecte amb ràfia a l'ull d'una paleta de desboquerar i m'assente tranquil·lament sobre el brosegal que cobria una de les motes de la séquia a esperar l'ocasió.

»Al cap d'uns minuts vaig sentir el ric-ric dels grills, i això m'inquietà, perquè pel temps en què estàvem em paregué un poc estrany.

»Vaig fixar-me en la lluna: pareixia un tallonet de meló de tot l'any. A mi m'agrada mirar la lluna, la seua blancor m'asserena. I no és que jo siga un sòmnes o tinga l'ànima de poeta de pallissa. No senyor. Igual a vosté li sembla una extravagància, però és com li ho conte.

»Després vaig estar pescant prou de temps. Sentia l'olor salobrenca de la marjal quan ventava llevantet. No la veia, la mar, però podia endevinar-la. Tot i que, de tant en tant, m'aplegava al nas una desagradosa pudor de tarquim.

»A l'Estacadora, que sempre ha estat el número u en l'assumpte de la pesquera, tampoc no me'n picaven; pareixia que totes les anguiles se n'havien anat a viure en

un altre món. Ara que, no m'estranya gens ni miqueta, amb tota la classe de porqueries que aboquen a les séquies: que si Metasistox, que si herbicides, que si foliars, que si olis, que si escorrim de les indústries, que tot, ben sumat, per què ens hem d'enganyar?: una bona merda.

»Ara a les séquies ja no es cria ni l'asprella. Li'n diré més, en moltes d'elles ja no cal ni fer fronteres, perquè la brossa ja no hi té vida.

»Si hi haguera autoritat eixes coses no passarien. Ni d'altres tampoc.

—No, no passarien —vaig dir-li secament, perquè no volia donar-li peu perquè fera comentaris sobre política. Ja que segons s'albirava en aquell testimoniatge, allò podia ser inacabable. I crec que ell ho va entendre.

—A la que anàvem. Jo ja començava a fartar-me'n. Havia estat esperant, inútilment, la peculiar estrebada d'una bona anguila o, com a manco, d'una anguileta decent, que tampoc no la demanava maresa: i res de res.

»Estava perdent la paciència i fent-se'm mala boca, que ja em cagava en la maleïda pesquera i en tots els collonets del Montgó i de la seua mare.

»L'aiguatge de la nit anava amerant-me l'anorac. Fresquejava. Tenia les mans una miqueta entumides pel reixiu i pel fred, i jo els constipats els empome molt fàcilment, parat i a peu pla.

»Havia sentit passar un tren per la via de baix i, segons més tard, la lladradissa d'un gos i el belar d'una cabra. I en això que estava decidit a arregar atifells i tornar-me'n a casa que atàlle, en la foscor, cinc metres séquia amunt, una cosa estranya, voluminosa, com si fóra un fardell, que surava al voler del corrent. Estava

enganxat a les rames d'una bardissera que creixia en un perdut, enforfoguit de *malea*, al costat de la séquia.

»Allò em va fer mal efecte, i el meu colp d'ull tampoc no em va fallar: era un cadàver. M'apropí a ell espaiet, amb precaució, perquè no sabem mai d'on ens pot botar la rata. Estava mig despullat, no podia vore-li la cara, però la claror il·luminava les dues galtes del cul, molt peludes, la tela de la camisa apegada a l'esquena, que estava una miqueta corbada, i el cap amb els cabells rojos, llargs (Miquel els tenia negres però, segons vaig saber després, se'ls havia tenyit tres dies abans). En aquell instant el cos s'entravessà en la séquia, un colp d'aigua xocà contra la seua cabellera i esta, en esbandir-se, va delatar, des del tòl al peçó de l'orella dreta, una cicatriu allargada; també posà de manifest el blancall de pèls que li creixia prop de la coroneta: un senyal de naixença, que no s'havia tenyit.

—Un detall ben estrany.

—Sí, però ell, de vegades, feia coses ben estrambòtiques. Com si li faltara un regó... I aleshores que dic: «Em cague en la mar salada! Si crec que és Miquel *el Sofre*, el fill de l'adroguer!»

»Després vaig acostar-me a ell tot el que poguí, em vaig abocar a la séquia per damunt del marge, i li girí un poc el cap; en reconéixer-li la cara, que la tenia inflada, tumida, i poder vore-li millor la cicatriu, encara em vaig sobresaltar molt més; perquè em vingué al cap que li l'havia feta jo, quan érem nanos, una vesprada que féiem harca els del Poble Nou contra els pandorguets del carrer Major. Ell era del bàndol contrari, dels rics. Coses de criatures.